

Hanna-Maija Kause

14.9.2018

Dnro 101/62/2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi
sanna.pekkariinen@stm.fi

Lausuntopyyntönnö 22.8.2018/Dnro STM076:00/2018, STM/3200/2018

Luonnos HE laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamiseksi

Vanhempainpäivärahan saajien tuominen samalle viivalle hyvä ensiaskel perhevapaiden uudistamiselle – jatkoa tarvitaan

Lausunnon pääkohdat

- Akava pitää hyvänä sitä, että esityksellä lisättäisiin vanhempainpäivärahan saajien ja perheiden yhdenvertaisuutta.
- Akava muistuttaa, että tällä hallituksen esityksellä tehtävän perhe-etuuksien uudistamisen jatkoksi tarvitaan laajempi perhevapaauudistus, joka parantaisi työelämän tasa-arvoa ja nostaisi naisten työllisyysastetta. Uudistuksen tueksi tarvitaan rahoitustarpeen selvitys, jossa tarkastellaan tulevien uudistuksen vaikutuksia 10-20 vuoden aikajänteellä sekä kustannusten kasvua erityisesti hoitovastuun jakautumisesta vanhempien kesken. Osana uudistusta tulee tehdä muutoksia myös työsopimuslakiin. Uudistuksessa tulee huomioida perhevapaiden toimivuus monimuotoisessa työssä.
- Vähimmäismääräisten päivärahojen korottamisen työmarkkinatuen tasolle Akava katsoo olevan perusteltu. Korotus tasoittaa eri etuusjärjestelmissä olevien välisiä eroja ja yhtenäistää etuusjärjestelmää.
- Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän nostaminen takuueläkkeen tasolle on myönteistä, sillä ilman korotusta kuntoutusrahan takuueläkettä alempi taso muodostaisi kannustinloukun, joka saattaisi lisätä osatyökykyisten nuorten riskiä syrjäytyä työelämästä.
- Pyrkimykset selkiyttää etuusjärjestelmää ennakoitavampaan, yhtenäisempään ja kannustavampaan suuntaan ovat kannatettavia.
- Sosiaaliturvaa tulee kehittää siihen suuntaan, että yhä useampi voisi osallistua työntekoon sillä työkyvyllä, mikä kullakin yksilöllä on, ja siten tuntee suurempaa osallisuutta yhteiskuntaan.

Akava lausuu hallituksen esityksestä kunnioittavasti seuraavaa: Hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019-2022 korottaa vähimmäismääräisiä päivärahoja työmarkkinatuen tasolle vuoden 2019 alusta. Korotus tasaa eri etuusjärjestelmien piirissä olevien tuensaajien välisiä eroja ja yhtenäistää etuusjärjestelmää.

Vähimmäismääräisten päivärahojen korottaminen työmarkkinatuen tasolle on perusteltu. Korotus tasoittaa eri etuusjärjestelmissä olevien välisiä eroja ja yhtenäistää etuusjärjestelmää.

Akava pitää takuueläkkeen korotusta myönteisenä, sillä sen avulla voidaan parantaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten sekä vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneiden ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien asemaa, koska jälkimmäisille maksettava eläketuki on sidoksissa takuueläkkeen määrään.

Hallituksen esityksessä ehdotettu päivärahaetuuksien maksatuksen keskittäminen työpaikkakassoilta Kansaneläkelaitokselle on kannatettava muutos. Se yksinkertaistaa etuuksien maksumenettelyä ja vähentää tietojärjestelmien räätälöinnin tarvetta. Muutoksen johdosta etuuksien käsittelyprosessia voidaan yksinkertaistaa ja sujuvoittaa. Uusilla ratkaisuilla on myös mahdollista lyhentää hakemusten käsittelyaikoja.

Kannustinloukkujen purkaminen ja etuusjärjestelmän selkiyttäminen tärkeää

Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän korotuksen takuueläkkeen tasolle arvioidaan lain perustelujen mukaan parantavan kuntoutuksen tarpeessa olevien nuorten ja nuorten aikuisten hakeutumista koulutukseen ja muuhun ammatilliseen kuntoutukseen, ja tätä kautta edistävän heidän työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Ilman korotusta kuntoutusrahan takuueläkettä alempi taso muodostaisi kannustinloukun, joka saattaisi lisätä osatyökykyisten nuorten riskiä syrjäytyä työelämästä. Korotuksen myötä kannustin hakeutua mieluummin ammatilliseen kuntoutukseen kuin työkyvyttömyyseläkkeelle paranee.

Yhteys kannustinloukkujen purkamiseen on myös esityksessä korottaa työkyvyttömyyseläkkeen lepäämäänjättämisen minimiansaintaraja takuueläkkeen suuruiseksi. Lepäämislain kiinteä euromääräinen ansaintaraja ehdotetaan korvattavaksi viittauksella takuueläkelakiin ja siinä säädettyyn euromäärään. Jatkossa lepäämään jättämisen kiinteä ansioiden alaraja pysyisi ilman eri sääntelyä takuueläkkeen suuruisena. Esityksen tavoitteena on poistaa eri suuruisten rajojen aiheuttama kannustinloukku, lisätä työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämiseen liittyvää ennakoitavuutta ja selkeyttää järjestelmän toimintaa helpottamalla esimerkiksi ansaintarajoista tiedottamista. Akava toteaa, että yleisellä tasolla pyrkimykset selkiyttää etuusjärjestelmää ennakoitavampaan, yhtenäisempään ja kannustavampaan suuntaan ovat kannatettavia. Jatkossa reaaliaikainen, kansallinen tulorekisteri mahdollistaa etuuksien portaittaisista rajoista siirtymisen lineaarisiin malleihin.

Hanna-Maija Kause

14.9.2018

Dnro 101/62/2018

Ehdotettu takuueläkkeen suuruinen lepäämäänjättämisen minimiansaintaraja mahdollistaisi jonkin verran nykyistä suuremman lisäansion työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla. Akava kannustaa kehittämään sosiaaliturvaa sen suuntaisesti, että yhä useampi voisi osallistua työntekoon sillä työkyvyllä, mikä kullakin yksilöllä on, ja siten tuntea suurempaa osallisuutta yhteiskuntaan.

Perhe-etuuksien uudistamiselle tarvitaan jatkotyötä

Akava pitää hyvänä sitä, että esityksellä lisättäisiin vanhempainpäivärahan saajien ja perheiden yhdenvertaisuutta. Muutokset näkyvät myönteisinä adoptio-, monikko- ja sateenkaariperheiden arjessa. Myös yksinhuoltajien tilanteeseen tulee helpotusta.

Akava muistuttaa, että tällä hallituksen esityksellä tehtävän perhe-etuuksien osauudistamisen jatkoksi tarvitaan laajempi perhevapaaudistus, joka parantaisi työelämän tasa-arvoa ja nostaisi naisten työllisyysastetta. Uudistuksen tueksi tarvitaan rahoitustarpeen selvitys, jossa tarkastellaan tulevien uudistuksen vaikutuksia 10-20 vuoden aikajänteellä sekä kustannusten kasvua erityisesti hoitovastuun jakautumisesta vanhempien kesken. Osana uudistusta tulee tehdä muutoksia myös työsopimuslakiin. Uudistuksessa tulee huomioida perhevapaiden toimivuus monimuotoisessa työssä.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtaja

Pekka Piispanen
johtaja